

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput XVI. De Glire.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

lin, cognomine sumto a corporis et caudae colore, nempe nigro, et a pinibus, quas incolit. Vescitur pomis, quae ex arboribus decerpit, in earundem cavitatibus reconditis servatisque in hiemales alimonias, ubi etiam sobolem educat, et nihil non abrodit. Versutus est, passerum voces sonat, et caudam, qua se totum aperit, lanigeram gestat. Mitescit facili opera, et quibuslibet alitur nutrimentis. Dum comedit, posterioribus insistit pedibus, ac ori cibos admovent prioribus, attollens maiori ex parte caudam, aut corpus eadem, nisi in cursu tegens, tunc enim proterdit illam. Iratus eiusdem pilos erigit. Adiunguntur eorum pelles internis vestium partibus, caloris conciliandi atque ornamenti gratia, fugata ad eum modum hiemalis rigoris saevitia. Secundus *Quauhtechalotl*, *Quapachtli* aut *Cortic-Olo-teqvilin*, a luteo alvi colore dictus, in duplam fere crescit magnitudinem, alboque, nigro et fusco colore promiscue tegitur, si ventrem excipias, qui pallens est, aut fulvus, quemadmodum attigimus, et caudam gerit praelongam pilosamque, qua se interdum operit. Vivit in terrae foraminibus et antris inclusus, in quibus etiam educat prolem. Vescitur Indico frumento, quod ab arvis raptum in hiemem recondit. Versutus est velut et reliqui, nec unquam cicuratur, aut congenitam deponit feritatem. Tertius *Techalotl* dictus, caudam fere depilem gestat, ac brevior, nec dodrantem vincit longitudine. Non cicuratur, sed semper mordet atrociter, et corro-

dit oblata omnia. Fusco et candenti colore promiscue tingitur, et posterioribus quoque innixus pedibus, oblatam edit alimoniam, sed praecipue maizii spicas adprehensas anterioribus. Oculi sunt magni, si illos cum caeteris partibus conferas. Vivit in antris, quae unguibus facile excavat, consternitque lana, gossypiove et quovis alio stramento molli, ac passeris voce imitatur. Quartus *Thalmototli* dictus, spithameus est, caputque et oculos habet pro corporis amplitudine maxima, caudam vero longam pilosamve, et lineis albis, fuscis ac nigris interstinctam, qua se eodem, quo alii modo tegit. Color totius corporis varius est, et aliquando in fulvum inclinans, caetera praecedentibus similis. Quintus dictus *Quimichpatlan*, seu mus volans, fusco pilo nigroque promiscue tegitur, qui prope brachia ac crura prolixior est, ac parvarum volucrum forma, cuius gratia tanta celeritate in has et illas arbores sese vibrat, ut volare dicatur. Est autem caeteris minor, parvo et murino capite, magnis auriculis, nec alia, quam caeterae horum animalium differentiae utitur alimonia. Caudam eius ustam ac redactam in pulverem, et in corpus sumtum, aiunt parientes iuvare. Est et aliud genus *Tztahtechalotl* vocatum, caeteris forma simile, prolixitateque et lanuginosa cauda, capite, collo et clunibus desuper fulvis, cauda per alterna intervalla cyanea, subalbidaque, sed fulvis distincta lineis, caetero corpore subalbido, unde nomen habuit.

CAPUT XVI.

De Glire.

Glirem a pinguedine nuncupatum putavit Isidorus. Gliscere enim, crescere et pinguescere significat. Tota is hieme in cavernis degit et pinguescit. Graecis dicitur ελιος, quod antiquioribus addito

gamma, γελιος, unde forte glis. Vocatur ita, seu ab ελι, quoniam in silvis et locis apricis degit, seu ab ειλίος quod in arborum foraminibus per integram hiemem circumvolutus et saporatus maneat. Alii λαγόνειον quasi lep-

Ambrosin.
Hist. Di-
git. l. 2. c.
29.
Nomen.

Amb.
Hist.
gitat.
vip. l.
4. 30

leporum dormientem vocaverunt, quidam *μυοζοον*, quafirictum in comparatione ad alios mures magis acutum habeat. Est rostro, ut dixi oblongiori, acutioribus auriculis, cauda non aequae villosa, ventre medio magis protuberante, quam in sciuro, latere et tergo cinerei prorsus coloris, quamvis subrufi aliquando in ventre capiuntur. Non tantum in silvis, sed et sub tectis rusticis stabulantur. In Hibernia non haberi proditur vulgo, nec alibi in illis aedificiis, quae ex lignis Hibernicis structae sunt, quod me, fallum experientia docuit. In montibus conterminis Goriciensi agro, et in Alpibus Carniolae, Carinthiae, et Styria, maxima illorum foetura. Vescuntur glande fagina, nucibus regis, pomis, et aliis. Poma tamen edere quidam negant, aperire duntaxat, ut nucleis fruantur. Quantum ad naturam et ingenium, hieme in cavis arborum stertendo pinguescunt, et tam altum trahunt somnum, ut igne vix revocari possint, immo dissecti tanquam mortui iaceant, nec citius membra moveantur, quam in aquam ferventem coniecta fuerint. Aestivo tempore congregiuntur, et autumnum suos foetus edunt. Parentes senio confectos insigni pietate nutriunt. Murium ritu, aedes ruinosas, trimestri etiam spatio, antequam collabantur, deserunt, quod earum compagem sensim dissolvi praesentiant. Senectus hiberna quiete finit, cum tantummodo sextum aetatis annum excedant. Omnes aliquando eiusdem silvae congregantur, et si aliqui monte vel flumine discreti ad eos

accedunt, praeliantur invicem. Aliquid venenati habere, constans auctorum opinio, vulgatumque in cauda illud haerere, urinamque super partem aspersam, illam usque ad ossa putrefacere, vulnusque insanabile reddere. Epiphanius foetus a vipera excaecari, et nutriri, sic venenatos reddi, scribit. Q. Scaurus primus in sumtuosis coenis carnem glirium adponi iussit. Apud Romanos in lautitiis habebantur, hinc et glirariorum constructio. Optimi a mense Octobri ad Ianuarium censentur, quod tum valde pingues sint. Durantes iuniores in cibis commendat. In medicina, invenit quoque locum. Carnis esu bulimo laborantes liberantur. Pinguedo ad conciliandum somnum plantis pedum inungitur. Excrementa in liquore aliquo pota calculos discutunt: eadem cum aceto et rore marino alopeciam sanant. Cinis combusti ad claritatem oculorum prodest, si Plinio credimus. Sunt aliquot eorundem genera. Est Bruierino referente, apud Allobroges, Sabaudos, et agro Tarantefio animal, quod saxa rupesque incolit, magnamque anni partem dormiendo consumit, in cibis gratissimum. In Orientalis Indiae tractu quodam sunt Nesrendis magnitudine, qui domos subruunt, et muros perforant. Ibidem sunt alii pilo rubicundo, odorem moschi spirantes. In Chiapa est animalculum, cuiusculi magnitudine, gliris forma: prolem dorso vehit, cum victum quaeritat.

CAPUT XVII.

De Muribus.

ARTICULUS I.

De Muribus domesticis.

Ambrosin.
Hist. Di-
gitat. Vi-
vip. l. 2.
6. 30.

Mures in Domesticos, Agrestes, Avellanarum, Araneos, Alpinos, et Aquatiles dispefcimus. Do-

esticus, Latinis Mus, Ratus et So-
rex dicitur. Mus, a Graeco *μῦς*
descendit. Ratus maioris nomen
est,

X 3

Vfus.

Differen-
tia.Nieremb.
H.E.L. 9
c. 75.